

Izhaja ob 4 zjutraj.

Štane mesečno 10— Din

za tuzemstvo 20— „

Oglasi po tarifu

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/1
Telefon št. 72

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Upravišstvo:

Ljubljana, Prešernova
ul. št. 84. Telef. št. 38.

Podružnice:

Maribor, Barbarska ulica
št. 1. Tel. št. 22.

Celje, Aleksandra Osta

Ratus pri pošti, čekop.
savoda šte. 11.442.

Ljubljana, 30. januarja.

Od volitev v ustavotvorno skupščino do danes se je v Sloveniji število političnih strank in skupin malodane podvojilo. Na novo nastopajo republikanci, šusterski jancijanci, narodovci, velsrbski radikali, koliki socialistični frakcije, pa se še ne vé.

Kakor izgleda, bo vloženih v Sloveniji pri prihodnjih skupščinskih volitvah v glavnih dveh volilnih okrožjih najmanj po deset kandidatskih list. Voliti bo 25 poslancev, a za to bo postavilnih čez 500 kandidatov in amestnikov. Kako daleč za nami so Angličani in Amerikanci? V Zedinjenih državah ameriških nastopata pri volitvah v kongres v glavnem le dve stranki, republikanska in demokratska. Na Angleskem vidimo v volilnih bojih konservativce, liberalce in delavce. Male stranke in stranke v teh najnaprednejših in politično najzrelejših državah na svetu so nemogoče. Slovencu pa se, skoraj bi rekli, kar širijo prsa v ponosu, da ga »politiki« postavlja pred tako izbiro. Razvila se je prava virtuoznost v kovanju programov in vsako omizje ima ambicijo, da postavi »samostojno kandidaturu«. Ali naj iz angleškega vzgleda še posebej izvajamo dedukcije? Menimo, da govori sama ugotovitev dovolj jasno o politični zrelosti naše javnosti.

V ostalem se ni treba sklicevati na tuje dežele. Pogled na politične razmere v naši domovini nam kaže dovolj jasno, kam vodi politično cepkanje. Jngoslavijska je parlamentarna država. Vlada je v stvari odbor parlamentarne večine. Naše privremeno narodno predstavništvo, kakor tudi zadržana narodna skupščina sta laborirali baš na tem, da ni bilo zadostno jakih parlamentarnih strank, od katerih bi mogle ene prevzeti vladno, druge pa zavzemati kontrolno stališče resne in stvarne opozicije.

Bila je mogoča le demokratsko-radikalna koalicija, opozicija pa radi malih strankarskih drobecv sploh ni resno prihajala v poštev. Naravno, da se zato ni moglo razviti zdravo parlamentarno življenje in da je vzbujačo delovanje vlade med narodom toliko nezadovoljstva. Naravnost nevzdržna je bila pozicija demokratske stranke v tem položaju. Iz višjih državnih ozidov primorana biti v koaliciji z radikali, je bila istočasno v neprestani opoziciji proti radikalni stranki. Da bi jo podpirala v parlamentu zaostana opozicija, bi mogla dosežati veliko večjo uspehe. Niti zemljoradniki, niti klerikanci, ki so štelj 27—32 mandatov, niso mogli ničesar tucat socialistov se je izprehajal po Beogradu, da o drugih drobcih ne govorimo. Četudi je kratka zgodovina našega parlamentarizma, vendar je dovolj instruktivna za volilce, da spoznajo, da se na veliki državni posel, ki ga predstavljajo volitve, ne sme gledati s stolpiča domače cerkvice. Zanimivo je, da je v času zadnje narodne skupščine slonelo vse pozitivno slovensko parlamentarno delo le na trojici demokratov, ker je ta trojica bila član velike sodelujoče stranke. Da bi še ti trije demokrati zašli v opozicijo, bi ostala Slovenija takorekoč brez vsake ingerence na potek vladnih poslov. In če kio velja v parlamentarnih državah pravilo: brez nas, torej proti nam.

Puščamo na stran vprašanje hvaležnosti ali ne hvaležnosti vloge, ki so jo igrali v tem primeru slovenski demokrati. Dejstvo pa je, da so storiili veliko v splošnem prosneh države in zelo veliko v korist naše ožje domovine. Le povolni psihozi ter splošni razdrapanosti javnih razmer se imajo zahvaliti, ako je nerazodno ljudstvo podleglo demagogiji političnih šarlatanov in pustolovcev, naperjenj v prvi vrsti proti demokratski stranki.

Za nredstojee volitve je v Sloveniji politično cepljenje še večje in s tem še večja brezplodnost političnega boja. Slovenc, ki mn je pri srcu lepša bodočnost naroda in države, pa tudi ožje njegove domačije in ki hoče, da bi njegova krogiica, pri volitvah oddana, kaj zalegla, bi se ne smel odločiti za kaj drugega, kot da odda svoj glas naj večji stranki v državi, katere program ni ne plemensko separatističen, ne stanovsko enostranski in ne versko ekskluziven. Taka stranka je v naši državi edino le demokratska stranka, ki postavi svoje kandidature v prav vseh okrožjih države. En sam slovenski demokrat, za katerim bo stalo do sto drugih demokratskih poslancev, zaleže več kot 25 drugih slovenskih poslancev, razdrobljenih na grupe in frakcije, ki ostanejo v parlamentu malopomenljivi drobeci.

V bodoče ho pripadnost naših poslancev k veliki in mogočni demokratski stranki še veliko večjega pomena

Brez finančnega odbora

VLADA NAMERAVA KAR SAMA GOSPODARITI. — NAČRT ZA URADNIŠKE DOKLADE.

Beograd, 30. januarja. g. Kakor je izvedel Vaš poročevalec, se je vlada odločila, da ne skliče več finančnega odbora. Merodajno za to postopanje je, da vlada ne upa dobiti nobene odobritve za kredite razven sklena za regulacijo uradniških doklad. Ravno v tem vprašanju pa radikalski ministri nočejo, da bi sodelovali tudi druge stranke. Zato namerava vlada sama odobriti nekatere kredite in tudi povisane druginjskih doklad ter pravi, da bo te izdatke predložila novemu parlamentu v naknadno odobrenje. To je seveda prazen izgovor, ker ta vlada novega parlamenta sploh videla ne bo.

Kar se tiče uradniških doklad, se zatrjuje, da bo vlada zanje uporabila 120 milijonov dinarjev, to je približno eno četrtino tega, kar je imelo uradništvo dobiti po svojedobnem kumanudijevem predlogu. Pokritje za ta izdat

tek naj dajo dohodki od izvoza koruze in tobaka.

IZVOZ KORUZE.

Beograd, 30. januarja. r. Fin. ekon. komite je odobril izvoz 3000 vagonov koruze proti carini 400 Din. V finančnem ministrtvu so napravili kratak račun, da bo to neslo naši državi za 900 milijonov Din tujih deviz, s čimer se bo valuta korenito popravila. Povrh dobimo 120 milijonov Din carine. Odložen je izvoz 10.000 q duhana, ki prinese državi zopet za 100 milijonov Din tujih valut.

INTERVENCIJE NA ZUNANJIH BORZAH.

Beograd, 30. januarja. p. Finančni minister dr. Stojadinović je naročil zastopnikom fin. ministrtva na Dunaju in v Curihu, naj kupujejo na račun ministra financ naše dinarje, da se tako zviša kurz naše valute.

Volilna borba

Zloraba Davidovičevega imena.

Beograd, 30. januarja. r. Današnja »Demokratija« poroča: Ljuba Davidović nas je pooblastil izjaviti, da krozi jo po posameznih volilnih okrožjih depeše z njegovim podpisom, ki se tičejo osebnih vprašanj in skušajo napraviti zmešnjava med pristaši demokratske stranke. Davidović naglašja, da so vse te depeše potvorne in da za to ni treba polagati nanje nobenih važnosti.

Današnja »Pravda« poroča, da so vesti, da namerava priti Ljuba Davidović na Hrvatsko in nastopiti proti kandidatom »Pribečevičeve skupine«, popolnoma izmišljene.

Ustanovitev Protičeve stranke.

Beograd, 30. januarja. g. Jutri se vrši v hotelu Slavija kongres Protičevcev, na katerem se ustanovi in organizira neodvisna radikalna stranka. Na kongresu se določijo tudi kandidati za vsa volilna okrožja. Nosilci list bodo najodličnejši Protičevi pristaši.

Protičevci v Novem Sadu.

Beograd, 30. januarja. n. »Politika« javlja iz Novega Sada: Danes se je tu konstituirala okrožna organizacija nezavisnih radikalcev. Za predsednika je bil izvoljen Jovan Letić, ekonom iz Novega Sada. Na tej prvi seji je odbor imenoval za nosilca liste Stojana Protića.

Protić kandidira v Beogradu.

Beograd, 30. januarja. p. Nesilec liste nezavisne radikalne stranke v Beogradu je Stojan Protić.

Iz demokratske stranke

Konferenca v glavnem odboru.

Beograd, 30. januarja. g. Danes opoldne in popoldne se je vršila konferenca članov glavnega odbora demokratske stranke. Prisotni so bili dr. Lukinič, Timotijević, dr. Ribar, Marković in Agatonović. Razpravljalo se je o nesoglasjih, ki so se pojavila v niškem okrožju zaradi kandidatur. Sklenjeno je bilo, da odpotuje v Niš g. Velislav Vulović, kot pooblaščenec glavnega odbora, da izgladi spor. Nadalje je bilo sklenjeno, da se družini pokojnega poslanca Konstantinovića pošlje namesto venca na grob 3000 Din v gotovini, ker se družina nahaja v težkem gmotnem stanju.

RAČUNSKA KONTROLA.

Beograd, 30. januarja. g. V smislu zakona o računski kontroli se mora v najkrajšem času rešiti vprašanje državnih računskih preglednikov. Doslej imamo v vsej državi toliko računskih preglednikov, kolikor jih je imela Srbija leta 1912. Za nove kraje je potrebno imenovati še okoli 200 preglednikov. Imenovanje bodo o. o. e, ki so položile izpite za državno računovodstvo. Da uredi to vprašanje, je odpotoval v Ljubljano inspektor Mihajlo Protić, v Split pa Milutin Stefanović.

kot v preteklosti, ker bodo v prihodnjem parlamentu odločile v glavnem le tri skupine: demokratska, radikalna in radičevska.

Ljudstvo, ki je politično dovolj zrelo, bi moralo zato pri bodočih volitvah že vnaprej odkloniti vse kandidature, ki so dejansko le izliv izumetničenih programskih ambicij ali pa osebnih interesov. Pozitivno in plodonosno sodelovanje Slovencev na državnih poslih je omogočeno le potom edine stranke, ki je jugoslovanska in državna obenem. To je demokratska stranka.

Proglas Maglajičeve skupine.

Sarajevo, 30. januarja. g. Jutri objavi glasilo Maglajičeve skupine »Irsag« proglas na volilce. V tem proglasu napada Maglajič Spahovce, češ, da sejejo neslogo v stranki in da pripravljajo akcije s hrvatskimi federalisti. Kar se tiče ustave, pravi proglas, da je ustava dovršeno delstvo, ter da za gotov čas ni podana možnost za revizijo, kateri pa Maglajičevi pristaši v principu niso protivni. Proglas polajnuje nato svoje stališče napram kmetom, malim obrtnikom in trgovcem. Skupina je določila za nosilce kandidatskih list v šestih bosanskih volilnih okrožjih nastopne osebe: za Mostar dr. Karamelmedovića, za Tuzlo Imovića, za Travnik ministra Omerovića, za Banjaluko Čorića, za Bihać Maglajića, za Sarajevo Korkuta.

Stališče Slovakov.

Beograd, 30. januarja. n. »Novi list« poroča iz Novega Sada: Slovaki v Banatu in Bački se še niso odločili, s katero stranko bodo sodelovali pri volitvah. O tem bo definitivno sklepala pokrajinska skupščina Slovakov, ki se bo vršila dne 2. februarja v Novem Sadu.

Boljševiki razburjeni nad Jugoslavijo.

Pariz, 30. januarja. p. Iz Moskve poročajo, da je tamkajšnje časopisje silno razburjeno, vsled tega, ker je naša policija zaplenila proglas nove proletarske stranke in preprečila njeno delovanje.

Italija in Jugoslavija

Beograd, 30. januarja. r. Na večerajšji seji ministrskega sveta je poročal minister zunanjih poslov dr. Nirič o naših odnošajih napram Italiji. Po informacijah ki jih je prejel minister zunanjih del od uradnih in poluradnih krogov, vlada prepričanje, da se ratifikacija rapalskega sporazuma izvrši na eni izmed prvih sej italijanskega parlamenta.

MALA ANTANTA ZAHTEVA KONTROLO NA MADŽARSKEM IN V BOLGARIJI.

Beograd, 30. januarja. g. »Tribuna« poroča, da nameravajo vlade Male antante zahtevati skupno od zaveznikov, da se mednarodna kontrola v Bolgarski in Madžarski poveri Mali antanti. Države Male antante so to zahtevale na predlog francoske vlade.

POVRATEK KRALJICE MARIE.

Beograd, 30. januarja. r. Nocoj ob 19. je dospela z dvornim vlakom iz Bukarešte kraljica Marija v spremstvu prve dvorne dame gospé Glungjerske. Na kolodvoru so jo sprejeli kralj, minister prometa, maršal dvora, general Zečević in več višjih častnikov.

MARIBORSKI VELIKI ŽUPAN OSTANE V REPARACIJSKI KOMISIJI.

Beograd, 30. januarja. n. Minister notranjih del je sporazumno z ministrom zunanjih poslov odredil, da ostane novi veliki župan v Mariboru dr. Ploj še nadalje na svojem mestu kot izvedenec reparacijske komisije v Parizu.

NEPRESTANI BOLGARSKI VPADI

Beograd, 30. januarja. n. Dasi so storili vsi koraki proti bolgarskim četaskim napadom, ne preide mti dan, da ne bi prekoračile naše meje bolgarske čete vojvode Vrla. Večja orožniška patrulja je raleleta na komitea pri samostanu sv. Pantelija ter jih oregnala.

Poostreno obsedno stanje v Poruhrju

OSTER NASTOP PROTI SABOTAŽI NA ŽELEZNICAH. — NOVI SPO-PADI S PREBIVALSTVOM.

Berlin, 30. januarja. s. »Lokalanzeiger« javlja: Vrhovni poveljnik okupacijskih čet je proglasil poostreno obsedno stanje v vsem ruhrskem ozemlju. Vsak poskus sabotaže pri poštah, brzojavah ali železnicah bo zatrl z orožno silo. Zborovanja so brez dovoljenja francoskih oblasti prepovedana. Vsi časopisi, brošure in letaki, ki bušskajo proti Francozom, so prepovedani.

V Koblenzu so nameravali Francozi odpeljati 13 železniških lokomotiv; nemški železničarji pa so jih odvedli, pred no so jih mogli Francozi zadržati, v smeri proti Nemčiji. Nato so francoske čete podirle v okolici Sieza okoli 300 m železniškega tira, tako da podiva ves promet.

Zasedbene oblasti so aretirale in odvedle vse osebe, ki so posipale obsedne veleindustrijalce na povratku s cvetlicami. Zupana so izgnali. Danes so poslali Francozi neki marokanski oddetek strojne v Boppard, kar je privedlo do novih spopadov s prebivalstvom. Podrobnosti še niso znane.

General Deroutte je prepovedal javne razgласe o železniških stvarkah in izdal povelje, da mora ostati osebni promet normalen in morajo železničarji slediti vsem francoskim zahtevam. Vsak, ki bi se uprl, pride pred vojno sodišče.

ANGLEŠKI PREMOG ZA NEMCIJO.

London, 30. januarja. s. Kljub opetovanim dementijem se potrjuje, da se na-

bave premoaga z nemške strani dnevno množijo in jih cenijo za prihodnje 3 do 4 tedne na 300 tisoč ton. »Daily Telegraph« javlja, da je kupil samo Stinnes že skoro milijon ton premoga na Angleskem.

POINCARÉ O ZASEDBI PORUHRJA.

Pariz, 30. januarja. s. »Chicago Tribune« poroča: Poincaré je odgovoril na razna vprašanja ameriških žurnalistov, da je Francija pripravljena sprejeti vsak pameten predlog za prijateljsko rešitev reparacijskega problema. Ugotovil je slednjič, da je francoska zasedba sedaj, ko je zavzela sovjetska vlada stališče napram memelskemu vprašanju in se je lausanna konferenca končala, nehala ogrožati svetovni mir.

Kakor poroča »Journal«, je izjavil Poincaré nadalje poročevalcem večernih listov, da Francija ne namerava, kakor trdijo Nemci, ruhrskega ozemlja anektirati za pridobivanje premoga. Vendar pa bodo ostali Francozi v Poruhrju dotlej, dokler Nemci ne izpolnijo svojih obveznosti. Francija je trdno odločena, izvajati svoje garancije dokler Nemčija ne plača, če traja to tudi 5 let. Šele ko bo finančni sistem nemške države nanovo organiziran in bo dobil solidno podlago, na katero bo lahko Nemčija oprla mednarodna posojila, ki jih bo določila za obnovo porušenih francoskih krajev, bo Francija odšla iz nemških okrajev.

Dr. Beneš o evropskem položaju

EKSPOZE V ZUNANJEM ODBORU SKUPŠČINE. — ČEŠKOSLOVAŠKA VLADA ODOBRAVA FRANCOSE ZAHTEVE. — ČEŠKA IN MADŽARSKA.

Praga, 30. januarja. s. Na današnji seji zunanjega odbora poslaniške zbornice je podal zunanji minister dr. Beneš izerna poročila o dogodkih v ruhrskem ozemlju in razvoju reparacijskega problema. Omenjal je, da vse socialistične kakor tudi nekatere meštanske stranke Nemčije, Francije in oficijelna mesta Češkoslovaške, Anglije, Amerike in nevtalcev poleg jasnega mnenja vsega sveta priznavajo pravico Francije, da se opustošeni kraji severne Francije obnove na stroške Nemčije.

Minister je govoril nato obširno o madžarskem vprašanju, pri čemer je omenil celo vrsto incidentov na madžarskih meah, številne aretacije češkoslovaških državljanov na Madžarskem, legitimistična gibanja različnih tajnih organizacij in nato izjavil: »Mi zasledujemo vsa ta početja jako pazno. Ne moremo dopustiti, da bi se z orožjem ali vojaškimi pripravami zgodilo kaj proti mirovni po-

godbi. V splošnem položaj ni tak, da bi grozili resni konflikti. Vendar pa nas trno nekoliko napet položaj ali, da smo na straži, ker madžarska vlada ne bo imela dovolj moči in odločnosti, da zatre gotova stremiljenja. Iz tega pa ne sledi, da moramo mi kaj podvzeti. Vse govorice o vojaških pripravah z naše strani so izmišljene.

Nato je govoril dr. Beneš o lausanskim mirovnim pogajanjih, kjer se trudi jo vse stranke, da čimprej izravna jo konflikte.

V debati je poslanec Čeh označil izvajanja zunanjeja ministra za nedovoljno in je predlagal, da se češkoslovaška vlada obrne na angleško in ameriško vlado zaradi takojšnjega posredovanja v nemško-francoskem sporu.

Poslanec Kalina je menil, da je govoril dr. Beneš bolj v francoskem kakor v češkem interesu.

Pred angleško-turškim spopadom v Mezopotamiji

ANGLEZI RESNO RAČUNAJO S TURŠKIM NAPADOM NA MOSUL. OGROŽEN TUDI GRŠKO-TURŠKI MIR.

London, 30. januarja. ud. V Londonu ne pripisujejo posebne važnosti grško-turškemu sporazumu, ki je bil dosežen v Lausanni. Londonski krogi so mnenja, da mir med Grčijo in Turčijo ne more biti stabilen, dokler ne pride do sporazuma tudi med Turčijo in Anglijo. Med tema dvema državama pa je razmerje ravno v zadnjem času vedno bolj napeto, ker vztraja Turčija na svojih zahtevah po takojšnji vrnitvi mosulskega ozemlja in noče priznati mednarodnega mandata, ki je bil nad tem teritorijem poverjen Angliji.

V vladnih krogih izjavljajo, da je tre-

ba turško grožnja z oboroženim vpadom v mosulsko ozemlje, ki ga je napovedal v Lausanni Izmet-paša, vzeti resno. Vojaška uprava je tudi že ukrenila potrebne varnostne odredbe in ojačila posadke v Mosulu in okolici. V obmejno ozemlje med Mosulom in Sirgatom je na novo odšel en bataljon z artilerijo in večimi letali.

V Londonu pričakujejo mirno nadaljnega razvoja dogodkov.

Ni izključeno, da v sled poostrenega angleško-turškega konflikta sploh ne pride do podpisa mirovne pogodbe med Grčijo in Turčijo.

Sporazum med Rusijo in Rumunijo glede Besarabije?

MALOVERJETNA MADŽARSKA VEST.

Dunaj, 30. januarja. ds. Madžarski dopisni urad v Budimpešti trdi, da so se vršili med rumunskim zunanjim ministrom Duco in ruskim glavnim delegatom Čičerinom v Lausanni ponovni razgovori, ki so naposled dovedli do popolnega sporazuma med Rusijo in Rumunijo v vprašanju morskih ožin.

Dunajski krogi do nocoj še niso dobili tozadevno nikakih vesti. Znano je sicer, da sta se Duca in Čičerin v Lausanni res ponovno sestala, vendar pa se smatra za malo verjetno, da bi moglo priti že danes do iskrenega sporazuma med obema prizadetima državama v tako porem in težkem vprašanju, kakor je

ravno besarabsko. Zato je madžarska vest, čeprav izhaja iz uradnega vira, malo verjetna in gotovo vsaj preuranjena.

NAPAD NA ANGLEŠKEGA KRALJA.

London, 30. januarja. I. V ponedeljek zvečer, ko je angleški kraljevski par na potu iz Sandringhama v London stopil iz vlaka pri S. Pancratia v avtomobil, se je približal avtomobilu mlad angleški vojni invalid in vrzel svojo bergijo v kralja. Vojska so takoj zaprli. Preiskali so ga tudi zdravniki, ki so ugotovili pri njem nagajenle za hude živčne napade.

Tajna pogodba med Turčijo in Rusijo

g. Beograd, 29. januarja.

Današnja «Tribuna» poroča, da se je v Lausanni med Turčijo in sovjetsko Rusijo sklenila tajna pogodba, naperjena predvsem proti Angliji. Podpisala sta jo Čičerin in Izmet paša. Rusija se je obvezala, da bo v primeru nove grško-turške vojne in eventualnega oboroženega konflikta med Turčijo in Anglijo poslala nekoliko divizij v Mezopotamijo, kjer bodo kooperirale s turškimi četami proti angleški vojski. Ako bi Rumunija intervenirala v korist Anglije ali Grške, se Rusija obvezuje, da bo zasedla Besarabijo. Turčija se obvezuje, da bo v oboroženem konfliktu Rusije s kako evropsko državo zaprla morske ožine ladjam onih držav, ki so v vojni z Rusijo ter da na svojem ozemlju ne bo trpela nobene organizacije proti režimu v Rusiji.

Čičerin je zaključil tudi posebno tajno pogodbo s Stamboljskim, po kateri Bolgarija ne bo delala nobenih ovir, ako se ruska vojska izkopa v bolgarskih lukah na Črnem morju. (?)

Balgarska zunanja politika

s. Beograd, 29. januarja.

Iz Sofije poročajo: Ministrski predsednik Stamboljski je imel 29. t. m. v sobranju, ko je odgovarjal na razne interpellacije, daljši ekspozé o zunanji politiki Bolgarije ter je izjavil med drugim: «Boj med starim režimom in novo dobo se bliža svojemu koncu. Zunanji položaj Bolgarije se je zadnja tri leta znatno izboljšal. Vendar pa bo treba še mnogo napraviti. Reparačijski problem bo moral rešiti ves svet».

Glede odnosa Bolgarije do sosednih držav je izjavil ministrski predsednik: «Temeljni kamen za sporazum je že položen. Nič ne bo ne bi smel odstraniti. Pri svojih obiskih v Beogradu in Bukarešti sem smatral za potrebno izjaviti, da je treba pričeti z novo politiko skupnosti. Bil sem zadovoljen z uspehi, ki sem jih dosegel pri svojih obiskih v teh dveh glavnih mestih. Danes smo z Rumunijo, Jugoslavijo in Grško v najboljših odnosih. V Lausanni sem mogel ugotoviti, da danes ne obstoja več bojazen, da bi mogla biti Bolgarija napadena. Ta nevarnost je izginila. Temno točko tvori le še vprašanje manjšin. Vendar se to vprašanje ne more rešiti s četničskimi boji, proti katerim sem se izjavil kar najstrožje. Ako more kdo dokazati, da sestavlja bolgarska vlada četniške tope, sem pripravljen podati svojo ostavko. Politika sedanjih vlade je bila vedno proti vsakršnim provokacijam».

Stamboljski je končal svoj govor z zatrdilom, da bo ostala Bolgarija tudi v bodoče zvesta svojim dosedanjim političnim smernicam.

Sladkorna tovarna na Čukarici

Beograd, 28. januarja.

«Regensburger Industrie-Gesellschaft» je pred vojno ustanovila srbsko železniško družbo, ki je na Čukarici v Beogradu zgradila moderno tovarno za sladkor. Med vojno je bila tovarna precej poškodovana, kmalu po njej pa je bila popravljena in je začela obratovati.

V glavnem se je njen proizvod uporabljal za regulacijo cen sladkorja. Tako se je vsa gospodarska javnost bljub pogreškam in upravi že privadila na misel, da tovarna ostane trajno v državni upravi in da bo kot državna svojina, čim se izpolni s pridobitvami moderne tehnike, mogla postati navzdol regulator cen sladkorne pese, navzgor pa merodajni faktor za določitev cen sladkorja, ki ga bi sicer konsumentu v vsej državi poljubno predpisoval sladkorni kartel.

Ze leta 1919. so privadete tuje banke s pomočjo domačih «slamnjakov» skušale osvojiti tovarno, ki kot nemško podjetje po mirovnem dogovoru pade pod likvidacijo, rešiti za Nemce. Pri tem so se poslužili čisto navadnih sleparij, da pridejo v dragoceno posest. Pozneje so se ti poskusi ponavljali. Zlat stojtjmo že pred javno dražbo podj-tja.

Na prvi hip bi rekli: če je dražba, se je lahko udeležil vsakdo, komur ni prav, naj ponuja. A stvar je drugačna: trdijo niti z vsemi domačimi bančnimi zvezami po pripravi, ki bi moge jetri položiti na mizo 50 milijonov dinarjev. Zato je izključena cena lahko nižja (20 milijonov) in še ne bo resne konkurence. Javno je, da pride znova tuji kapital. Kaj mu je, dati v frankih par milijonov, da dobi v roku podjetje, ki se mu bo obrestovalo v zlatu?

Pri tem bo izločena državna kontrola cen. Udarjen bo producent - seljak in konsument vohče. Država pa bi dobila nekaj milijonov v blagajno, a kaj to izda?

Vsa javnost v Srbiji je razburjena zoper ponovni poskus potujčenja podjetja, ki ga je srbski kmet z nizko ceno sladkorne repe Nemcem še pred vojno izplačal. Kaznovati bi morali vse one elitarje, ki so z mahinacijami že leta 1919. poskušili ugrabiti državni vsako pravico do tovarne. Tem bolj na javnost danes zahteva, da se dražba prekine in z odločitvijo o tem vprašanju počaka ugodnejših gospodarskih razmer, ko bo mogoča končna sodba.

V nedeljo se je vršil v Beogradu občni zbor Udruga industrialaca.

Zbor je po obširni debati soglasno odločil odlok ministrstva pravde, da se beogradska tovarna za sladkor prodaja licitaciji, ker je to neumestno in škodljivo za državo in za celo naše domače gospodarstvo. Izven dvoma je, da se hoče tovarno polastiti tuji kapital. Sklenjeno je bilo, da se proti nameravani prodaji uvede ostra protiakcija, s katero je bil poverjen poseben akcijski odbor. Po mišljenju udruženja naj bi se tovarna izročila delniški družbi, pri kateri bi sodelovala država in domači kapital.

Kongres za tujski promet

Zagreb, 29. januarja.

V nedeljo dopoldne se je začel v sarnici kongres za tujski promet v naši kraljevini. Udeležba je zelo velika. Zastopane so tudi vse oblasti, ki so udeležene pri tujem prometu: ministristvo za socialno politiko, za nar. zdravje, za trgovino in za železnice, trgovsko-obrtna zbornica, južna in državna železnica itd. Navzoči so bili dalje zastopniki naših letovišč in zdravilišč ter gostilničarskih in hotelirskih organizacij.

Kongres je otvoril predsednik društva za tujski promet v Zagrebu g. Milič, na čigar predlog je bil s kongresa poslan brzojavni pozdrav kralju. Za predsednika kongresa je bil nato izvoljen šef zdravstvenega oddelka v Zagrebu dr. Lochert, za podpredsednika pa dr. Rudolf Andrejka, dr. Joksimović in inž. Tončić. G. Gojković je pozdravil kongres v imenu pokrajinske uprave v Zagrebu, zagrebški župan inž. Heinzel pa v imenu zagrebske mestne občine.

Nato je kongres prešel k stvarnemu delu in izvolil najprej 5 oddelkov (prometno-carinski, kopališki in zdravstveni, finančni, gradbeni, organizacijski). Ravnatelj Dragonjanović je referiral o razvoju tujkega prometa v Jugoslaviji od prevrata do danes, prof. Zdenko Vernić o prosvetnem momentu v tujem prometu, ravnatelj dr. Fr. Šter in Ivo Fuchs o državni organizaciji tujkega prometa itd. Včeraj dopoldne in danes ves dan so delali oddelki. Kongres bo zaključen v sredo dne 31. januarja.

Politične beležke

+ Ljuba Davidović v Sloveniji.

«Slov. Narod» je že opetovano poročal, da namerava prvak naše stranke gosp. Ljuba Davidović posetiti v dobi volilne borbe tudi Ljubljano in še druge slovenske kraje. Na tem poročilu je le toliko resnice, da je gosp. Davidović svoj čas izrazil namero, da obišče tudi svoje slovenske prijatelje, napoved, ki smo jo slovenski demokrati seveda z veseljem vzeli na znanje. Žal je gosp. Davidović z volilnim delom v Srbiji tako preobložen, da se bo težko mogel odtrgati za nekaj dni, da pride v Ljubljano. Na njegov prihod zaenkrat ni računati. «Slovenski Narod» naj si ne belj glave, kako ga bomo sprejeli in naj ne žali čast demokratskega voditelja, kateremu pripisuje namen, da bi se eventualno mimo svojih somišljenikov ali celo proti njim obračal — na politične nasprotnike. Gosp. Davidović je gotovo moč, pred katerim naj bi imeli politični nasprotniki vsaj toliko respekta, da mu ne imputirajo stvari, kakršnih bi se sami sramovali. «Oster spor» med Davidovićem in Pribeževićem je seveda le pobožna želja vseh, ki bi radi videli demokratsko stranko oslajbljeno. Fronta demokracije pa stoji enotno, dočim se druge stranke nahajajo v odprtem razcepu.

+ Onim, ki prihajajo z volilnimi parolami v Ljubljano, V Beogradu izhaja list, ki se imenuje «Balkan» in je postransko glasilo radikalne stranke. Kot tak očita Slovence in Hrvatov prav rad protidržavne tendence, sam pa spada po svoji pisavi med najbolj protidržavne liste in se prav lahko primerja radičevskim in frankovskim listom. Te dni je ta radikalni list priobčil članek, v katerem obžaluje, da se Srbija leta 1918. ni držala londonskega pakta in «okupirala» vsega onega ozemlja, ki ji je po tem paktu bilo prisojeno, na bi bila ostala v prijatelstvu z Italijo. Tako pravi slavni «Balkan», ki je posebej še organ g. ministra zaobračaja Vel. Jankovića: «Mi moramo ceniti prijateljstvo Italijanov. Ne riskiramo ga zavoljo Zagreba, ki se ni pokazal vrednega naklonjenosti Beograda. Zakaj smo, v ostalem, morali priti mi Srbi v spor z Italijo, ko nimamo z njo nobenih nasprotnih interesov? Ne rečemo, da govori «Balkan» v imenu srbskega dela našega naroda, nasprotno, mi dobro vemo, da je ogromna večina tega dela našega naroda prožeta jugoslovanske demokratske ideologije, ali morali smo citirati ta radikalni list, ker prihaja v Ljubljano radikalci, ki bi nas radi učili državne ideje. Hvala lepa! Smo v tem bolj podkovani kot gospodje, ki bi nas radi učili svojega «radikalizma».

+ Uvodne besede radikalnega dnevnika. Včeraj je izšla prva številka volilnega glasila velenjske radikalne stranke, po svoji vsebini zelo skromna in le v «vodni besedi» polna hiperbol in pretiranj. Srbska radikalna stranka reklamira zase vse zasluge, da je uresničila združenje Slovencev, Hrvatov in Srbov v enoten političen narod. Ravnotako smela je pavšalna trditve, da so po izvršenem osvobođenju in ujedinenju pokazali «osvojenosti» Slovenci in Hrvati svoje popolno nerazumevanje za delo za bodočnost. Radikalno glasilo zatiruje nadalje, da je ra-

dikalna stranka sporazumno s krono dosegla razpust narodne skupščine. Kakor da bi vladar bil njen zavetnik! Volitve v narodno skupščino da se bodo vršile s parolo: za državo ali proti državi, s čimer hoče seveda reči: za radikalno stranko, ali proti njej. Gospodje radikalci očitno ne vedo, da je bilo pri nas nekaj ljudi za državo že v času, ko še nismo imeli sreče, da je radikalna stranka nas spoznala za vredne, da nas osreči. Naravnost drzno je zagotavljanje, da je najmočnejša stranka v državi radikalna. Znano je že vsakemu političnemu otroku, da je demokratska stranka najjačša, ker je dobila v vseh delih države čez 40.000 glasov več kot radikalna. Slovencev so se radikalci spomnili šele pri levu za mandate. Mesto citiranega uvodnika bi bili rajše čitali, kaj pravijo naši «radikalci» na izvajanja glasila svojega odličnika g. ministra Jankovića, o katerih govorimo na drugem mestu.

+ Kompromisni kandidat klerikalcev in komunistov v Ljubljani? Kakor smo izvedeli, je zveza med klerikalci in komunisti tudi za skupščinske volitve že gotova. Kandidat bo župan g. dr. L. Perić. V slučaju izvolitve dr. Perića bo izvoljen za župana dr. Stanovnik. Klerikalci računajo, da so jim bo nato posrečilo razveljaviti komunistične občinske mandate ter tako popolnoma zavladati na mestnem magistratu.

+ Načelstvo narodno-napredne stranke (skupine okrog «Slov. Naroda») je sklenilo, da postavi v Ljubljani za skupščinske volitve samostojno kandidaturu.

+ Socijalistično zborovanje za volitve v Mariboru. V nedeljo se je vršilo v magistratni dvorani izredno občinsko zborovanje socijalistične stranke za mariborsko oblast. Zborovanja so se udeležili delegati iz vse spodnje Stajerske. Navzoči so bili tudi zastopniki socijalistične stranke «Delovnega ljudstva» ter takozvane Bernotove skupine. Glavno strankino vodstvo je zastopal dr. Zivko Topalović iz Beograda. O glavni točki dnevnega reda, o volitvah in taktiki je govoril bivši poslanec Golouh, ki je poudarjal, da pojdejo socijalisti samostojno v volilno borbo na načelu, označenem v obeh strankinih programih, ter da si žele sporazuma z vsem razrednim proletariatom Slovenije. V svrhu skupnega nastopa pri volitvah naj bi se udrili sporazum tudi s pokrajinsko organizacijo socijalistične stranke Jugoslavije (Bernotova skupina). Ustanovitev nove socijalistične stranke «delovnega ljudstva» pozdravlja zbor v pričakovanju, da bi v tej novi stranki združeni proletariati našel pot do skupnega socijalističnega pokreta v državi. V tem smislu predložena resolucija je bila sprejeta. Izvoljena je bila posebna komisija, ki naj utrji volilni sporazum z ostalimi socijalističnimi skupinami. Za nosilca kandidatne liste socijalistične stranke Jugoslavije v mariborski oblasti je bil soglasno izvoljen g. Rudolf Golouh. Glede srezkih kandidatov bodo odločevali žele krajevni čimtelji.

+ Pobožne želje ministra dr. Suplića. Iz Beograda poročajo, da je minister poljoprivrede g. dr. Gijvo Suplić po svojem povratku iz Hrvatske v Beogradu referiral na volilni konferenci radikalnih ministrov o stanju radikalne stranke na Hrvatskem. Gosp. minister je prepričeval svoje kolege, da bo radikalna stranka dobila na Hrvatskem (brez Srema) najmanj 5 mandatov.

+ Ščekova politika in fašistovska praksa. «Slobodna Tribuna» priobčuje nismo iz Gorice, v katerem pravi: Pred par dnevi je «Il Piccolo» prinesel uvodnik, v katerem napada «Edinost», dr. Wilfana, dr. Slavika, a hvali velečastitega gosp. Ščka. Obisplje ga s takim hvalisanjem, da se človeku mora gabiiti. A par dni nato se je plašč že obrnil. «Goriška Straža» je prinesla uvodnik, v katerem zahteva nekatere pravice za naš slovenski živelj. Ta članek ni bil po volji fašistom in «La Vedeta friulana» je prinesla oster napad na dr. Besednjaka, direktorja «Goriške Straže». Čez tri dni je bil dr. Besednjak še osebno napaden in pretepen na prometni ulici. Krivcev seveda ne moremo iztakniti... Ali bo ta nemili slučaj odprl oči poslancu Ščku? Ako bo še nadaljeval svojo politiko, ne bo narod dobil ničesar drugega, kakor obljube in — batine.

Po svetu

— Rovarjenje slovaških klerikalcev. V nedeljo je priredila slovaška klerikalna stranka, ki ji načeljuje znani Hlinka, v Epereyru javni šod, katerega se je udeležilo tudi več narodnih poslancev. Na shodu je prišlo do ostrih spopadov med pristajali klerikalne stranke in njihovimi nasprotniki. Pri spopadu je bil ranjenih nad 40 oseb, med njimi tudi nekaj težko. Češko časopisje poroča, da je proti Hlinki in njegovim tovarišem vložena kazenska ovadba, ker so v svoji izjavljanih žalili predsednika republike Masaryka in sramotili češkoslovaško republiko.

— Justifikacija morilca Niewiadomskiego. Iz Varšave poročajo, da je predsednik poljske republike potrdil smrtno obsodbo proti slikarju Niewiadomskemu, ki je, kakor znano, umoril predsednika poljske republike Narutowicza. Morilec je bil v pondeljek ustreljen.

— Delavske demonstracije na Dunaju. V soboto so priredili zaposleni in nezaposleni delavci in nameščenci velike manifestacije na Rinnu. Povorka nad 100

tisoč delavcev je korakala po mestnih ulicah pred parlament. Delavstvo je nosilo zastave in napise proti vojnim hulščakem. V parlamentu je bila deputacija delavstva sprejeta od socialističnih poslancev. Do izgrezov ni prišlo.

— Aretacija nemško-nacionalnega emisarja. V Znojmu na Češkoslovaškem je bil aretiran taktelj vsenemške zveze v Gradcu, bivši učitelj Josip Hoyer. Češkoslovaške oblasti so našle pri njem mnogo obtežljivega gradiva, zlasti mnogo pism in listin, iz katerih je razvidno, da je aretiranec hotel vršiti nemško-nacionalno, proti Češkoslovaški naperjeno propagando.

— Angleški kralj pride, kakor poroča londonski list «Evening Standard», tekome meseca aprila na odhiti v Rim, kjer poseti italijanskega kralja. Obisk ima baje politično ozadje. Obravnavali se bodo ob tej priliki odnošaji med Anglijo in Italijo kakor tudi razmere Velike Britanije do Vatikana.

— Bolonjske občine v rokah fašistov. Te dni so se v bolonjski provinci vršile volitve v občinske zastope. Pri volitvah so brez izjeme prodirle samo fašistovske liste.

Prosveta

Ljubljanska drama.

Sreda, 31.: «Vojlček». D. Četrtek, 1.: «Cudež sv. Antona» in «Črna dama iz sonetov». C. Petek, 2.: Ob 15.: «Svatha Krečinskega». Izv. Ob 20.: «Madame Sans Gene». Izv.

Sobota, 3.: «Vojlček». B.

Ljubljanska opera.

Sreda, 31.: «Nižava». E. Četrtek, 1.: «Mefistofeles». A. Petek, 2.: «Carmen». Izv. Sobota, 3.: «Triptychon». D. Nedelja, 4.: Ob 15.: «Gorenjski slavček». Izv.

Mariborsko narodno gledališče.

Sreda, 31.: «Traviata». A. Četrtek, 1.: «Cvor». B.

Zanimivo predavanje v društvu «Soda» v Ljubljani. V soboto dne 3. februarja bo predaval v društvu «Soda» gospod vseučiliški profesor dr. Hlejšo o temi: «Pravilice o začetkih slovaških narodov in držav», na kar odbor opozarja svoje člane, prijatelje in drugo cenjeno občinstvo. Sodeluje oddelk pevskega zbora jugoslovanskih železničarjev. Začetek ob pol devetih. Vstop prost.

Znani pianist g. Ciril Ličar priredi dne 19. februarja 1923 klavirski koncert v dvorani Filharmonične družbe v Ljubljani. Vstopnice bodo v predprodaji v Matični knjigarni. Natančen program koncerta priobčimo prihodnjaj.

Ljubljanska opera. Tudi sinočnja predstava Rossinijeva opere «Seviljski brivci» je bila prav dobra. Novi baritonist, Rus, g. Balaban je s svojo igro in petjem zopet jako ugajal. Ga. Lovsetova je bila nekoliko prehlajena, vendar je občinstvo gg. Betettu, Balabanu, ge. Lovsetovi in g. Zupanu živahno ploščalo, kakor pri vsaki predstavi.

Partitura za «Seviljskega brivca», ki ga pravkar s tolikim uspehom igra tudi ljubljanska opera, se je v originalnem rokopisu Rossinija našla v Kodanju v nekem arhivu. Ta partitura je prva ideja opere, ki jo danes slišimo v precej predelani obliki in ki je Rossiniju donela toliko slave.

Na mariborski ljudski univerzi je v ponedeljek zvečer predaval ob precejšnji udeležbi urednik Božidar Borko o raznih važnih evropskih problemih. O zanimivem predavanju priobčimo obširnejšo poročilo.

Koncert Glasbene Matice v Ptuj. Glasbena Matica ljubljanska, ki proslavlja svojo štiriletnico tudi na ta način, da prireja po večjih krajih Slovenije vokalne koncerte, priredi dne 4. februarja ob pol 18. uri v Društvenem domu v Ptuj koncert mešanega zbora z izbranim občinskim sporedom. Ker je s tem dana možnost tudi okoličanom, da se udeležijo te izredno kulturne prireditve, je pričačkovati mnogobrojnega obiska iz vsakega ptujkega okraja. Predprodaja vstopnic in sporedov z besedilom in trgovini Milko Senčar & drug v Ptuj.

Sokolstvo

Sokol I. v Ljubljani vabi svoje članstvo, da se udeleži rednega letnega občnega zbora, ki se vrši na svečnico, 2. februarja v kazinski dvorani, I. nadstropje. Začetek ob 8. in pol. Društveni in odsekovski funkcionarji imajo svoj seštanek v svrhu priprave za poročila na občnem zboru v sredo, 31. t. m. ob 20. na Taboru.

Sokolsko društvo Ljubljana II. priredi v četrtek, dne 1. februarja, ob 20. uri v salonu pri Mraku (Rimska cesta) poslovalni večer onim bratom, ki odhajajo letos k vojakom. Vse članstvo se vabi k obilni udeležbi. Zdravo!

Sokolsko društvo Ljubljana II. pozvija vse svoje člane in članice, da se zanesljivo v teku tega tedna zglasijo med 6. in 7. zvečer v odborovi sobi telovadnice na realki pri br. Franc Bergantu. Gre za zelo važno zadevo in je zglastev obvezna. Br. Bergant pošlje vsak dan do včetrši 3. februarja med 6. in 7. v odborovi sobi.

Občni zbor beogradskega Sokola se je vršil v nedeljo. Za starostjo je bil izvoljen arhitekt Momir Kozunović, za podstarostjo pukovnik Berislav Todorović za tajnika dr. Janko Olip, za načelnika M. Vojnović, referent min. prosvete, za načelnico Mila Jovanovičeva, stud. phil.

Objave

* Sportni večer, ki se vrši danes v ljubljanskem Narodnem domu, vzbuja vseobčno pozornost in vlada zanj splošno zanimanje. Prireditve je izredno dobre zamišljena in bo gotovo vsakdo prišel na svoj račun. Plesateljstvo občinstvo se bo lahko cel večer vrtilo po mehkih taktih orkestra Dravske divizije in pod vodstvom plesnih mojstrov gg. Vička in Cerneta, ki sta iz prijaznosti prevzela plesni aranžma. Preskrbljeno je tudi za občinstvo, ki ljubi šalo, smeh in nepriljene družabno zabavo, kateri bodo češki gostje utisnili slovanski značaj. Zivahnost zabave bodo v veliki meri povzdignile maske, ki bodo skrbale za predpustno razigranost. Prireditve se bo vršila v znamenju sportnega pobratimstva in mladostnega predpustnega razpoloženja. — Sportni večer se otvori z overturo «Prodan neveste» točno ob 8. zvečer.

* Ples zveze godbenikov za Slovenijo 4. februarja ob 8. v vseh prostorih hotela Union. Operni orkester. V restavraciji posebna salonska kapela. Pred plosom Dvořakov Carval in Slovanski plesi (dirigent A. Balatka). Plesni aranžerji gg. Viček in Černe: tango, shimmy, one-step, two-step in seveda valčki, beseda, četorka itd. Vstopnina 10 Din za osebo, 25 Din za družino (3 osebe).

* Cvetlična reduta v Ljubljani. Sportni klub Primorje priredi 3. februarja v veliki dvorani Narodnega doma pod pokroviteljstvom častnega komiteja primorskih dam svoj elitni ples. Začetek točno ob 20. uri, oficijelni sprejem gostov le ob 20. do 20.30. Vstop samo proti vabilu, akademiki in člani proti izkaznici. Ako se je pri razpoložljivi vabil v naglici pomotoma koga prezrilo, naj se blagovoli obrniti po dopisnici na naslov: cand. med. Perpar Stanko, Dunajska cesta 29.

* Društvo prijateljev humanistične gimnazije vabi vse člane in prijatelje na 2. občni zbor, ki se bo vršil v sredo, 31. januarja, ob 15. v posvetovalnici I. drž. gimnazije v Ljubljani z običajnim dnevnim redom. Pred občnim zborom, odborova seja ob 14. in pol! — Odbor.

* Opozorjamo na predpustno veselico naprednega, političnega in gospodarskega društva za Vodmatški okraj v Ljubljani, ki se vrši v nedeljo 4. februarja ob 7. zvečer v gostilni Drašček, Bohoričeva ulica 9. Sodeluje godba Dravske divizije. Cisti dobilek je v korist društveni javni knjižnici.

* Sokol Brdo priredi predpustno veselico dne 4. februarja v dvorani pri «Slaparju» v Lukovici. Pričetek ob pol 4 popoldne. Vabimo k obilni udeležbi.

* Društvo «Soda», podružnica Jelenice bo imelo svoj občni zbor dne 2. februarja t. l. ob 3. popoldne v hotelu «Pošta» na Jelenicah. Občnega zbora se udeleže tudi ljubljanski odborniki.

* Mussolini v Sloveniji? Z Bleda poročajo: Iz zanesljivega vira smo zvedeli, da pride Mussolini v začetku svečana na Bled, kjer si hoče malo ohladiti vročo kri. Ker pa navaden blejski mrar ne zadostuje za ohlajenje italijanske vroče krvi, pripravljajo sobe za njega v Jeklerjevi ledenici. Baje pride iz previdnosti v rujavci srajci.

* Maškardna «Lučežev semenj» v Ljubljani. dne 1. februarja v dvorani Kazine bo prisrčna domača in demokratska prireditev, dostopna vsakemu in vsem Agilni veselični odsek je storil vse, da nudi posetnikom te maškardne najlepše urice letošnjega predpusta. Dekoracije so mladane končane in so tudi v tem oziru šentjakobčani dokazali, da so kos tudi taki nalogi. Vstopnice za maske se dbe v šentjakobski knjižnici še v sredo 31. januarja zvečer, vstopnice za člane društva, odsekov in njih rodbine pa do četrka do 7. zvečer. Omenjamo, da je število vstopnic omejeno, da ne bo potem kake zamer.

* Lovski ples. Skupna seja gospodarskega in dekorativnega odseka se vrši v sredo 31. t. m. ob 8. zvečer pri «Slonu». Ker odpadejo vsa druga posvetoovanja in je to zadnja seja, je udeležba obvezna.

* Lovski ples, ki se vrši v Ljubljani menjale se s planinskim vsako drugo leto, je privabil vsakokrat pestro množico ljudi v Narodni dom. Tako bo tudi letos na Svečnico. Obsežne priprave za ples se bližajo h koncu. Prostor Narodnega doma bodo izpremenjeni v zelen gozd in bele planine. Pri vrodu te bosta pozdravljala vedrega čela vratarja — lovca z zelenim vencem in lovskim rogom čez ramo. Ko bo stopal med zelenjem po stopnišču v prvo nadstropje, boš mislil, da hodiš po stezi na pobočju gozda. Na stehnan boš občudoval naslikane mične dogodke iz veselega lovskega življenja. V paviljonih: pod Rebrom, na Zelni livadi v Skrilju, na Razgledu, na Beli planini in pri Mrzlem studencu boš užival lahko najfinjši trtni sok in si sladil življenje z drugimi sladkostmi. Utrujen od ogledovanja paviljonov, boš lahko počil v Zatišju pri zvokih godbe na lok. Vstopnina 15 Din je nizka, zato pa bo igralo več godb in si boš ogledal lahko razne živali. Tudi zajce in medvede, nagačene in žive. Oziraj na obleko naj ne zadrže nikogar. V tem oziru ne poznajo lovci predpisov. Ker se ne vjema črna suknja z zeleno prirodo. Sportna obleka in narodne noše so posebno dobrodošle in zraven veselo odkrito srce.

* Poslušajte tečaja prof. Ozvalda, ki so vsako sredo od pol 6. do pol 7. na učiteljsku v Ljubljani, opozarjamo, da je v sredo, 31. t. m. zadnje predavanje in sicer o velenimljivem predmetu, o laži.

— Splošno žensko društvo.

Domače vesti

Vse cenjene nove naročnike prosimo, da plačajo nemudoma naročnino po poštovnicah, ki so jih prejeli, da se jim list ne ustavi. Prosimo tudi stare naročnike, da poravnajo naročnino za januar, ako tega niso še storili. Kdor pa je še za preteklo leto na dolga, naj tudi to poravnava, da se knjige zaključijo in da se pošiljanje lista ne prekine. — Uprava „Jutra“.

Proslava Strossmayerjevega rojstnega dneva. Dne 4. februarja se bo v Zagrebu na svečan način proslavil 107. rojstni dan velikega Jugoslovana biskupa Josipa Juraja Strossmayerja. Pri tej priliki priredijo krajevni odbor Orjuna, Zveza dobrovoljcev, Narodna obrana in Sokolsko društvo I. v zagrebškem narodnem gledališču svečano proslavo, na kateri bo govoril znani književnik dr. Lujo Vojnović. Čisti dohodek prireditelje je namenjen za Strossmayerjev spomenik v Zagrebu. Ta kulturna proslava ima splošno narodni značaj in stoji nad strankarsko politično borbo.

Kralj protektor akademskega pleša. Dvorna pisarna je pokrajinsko upravo v Zagrebu obvestila, da je kralj prevzel protektorat nad plesom Jugoslovanskega akademskega podpornega društva na zagrebški univerzi, ki se vrši dne 6. februarja v zagrebškem Glasbenem zavodu. Kralja bo najbrž zastopal princ Pavle.

Imenovanja na ljubljanski univerzi. Iz Beograda nam poročajo, da je na praznik sv. Save na predlog prosvetnega ministrstva podpisal kralj ukaz o imenovanju vseučiliških profesorjev. Med drugimi sta bila imenovana dosedanja docenta na ljubljanski univerzi dr. Izidor Cankar in dr. Fr. Weber za izredna profesorja; za docenta na tehniški fakulteti ravnatelj Strojnih tovarn in ličarn v Ljubljani inž. Boncelj; za docenta za biologijo na filozofski fakulteti profesor dr. Pavel Grošelj in na medicinski fakulteti za izrednega profesorja fiziologije bivši ruski vseučiliški profesor dr. Kanski.

Novi akademiki. V nedeljo popoldne se je vršilo slovesno vstopičenje novoizvoljenih članov beogradske Akademije znanosti dr. Nedeljka Košanina in prof. P. Pavlovića. Sejo je otvoril predsednik dr. Cvijić, nakar je novi akademik dr. Kašanin prečital svojo študijo „Življenje terciarnih rastlin v sedanjih florah“, dr. Pavlović pa svoje delo „O razvoju neogenov v Srbiji“. Oba sta bila nato slovesno proglašena za prava člana Akademije znanosti.

Spomenik na Kumanovem. Ob priliki proslave desetletnice osvobodilne bitke pri Kumanovem, je ministrski svet sklenil, da se na Kumanovem postavi dostojen spomenik padlim junakom v znak priznanja in hvalečnosti za njih junake čine. Vlada je določila znesek 300.000 Din za zbiranje zgodovinskega gradiva o razvoju kumanovske bitke in za popularizacijo te bitke med narodom. Obenem je vlada prevzela v svoje roke inicijativno glede postavitve spomenika na Kosovem.

Smrt slovenskega legionarja. Dne 27. januarja je v brežiški bolnici umrl dobrovoljec eksportni akademik Ivan Ogorelec iz Dobove. Pokojnik se je z brati Sibi boril na solunski fronti, kjer si je nakopal zavrtno bolezen, kateri je sedaj podlegel. Bodi mu lahka jugoslovanska zemlja, za katero je žrtvoval svoje življenje. Zalujoci rodni nati ne smejo pozabiti!

General Živko Pavlović penzioniran. Te dni je bil penzioniran general Ž. Pavlović, eden najodličnejših oficirjev naše vojske. V treh vojnah je bil general Pavlović desna roka vojvode Putnika, kot organizator ima velike zasluge, kot učitelj na polju vojaških ved je postal član Akademije znanosti. Njegov odhod iz aktivne službe znači veliko izgubo za našo vojsko.

Narodno delo gradiščanskih Hrvatov. Kakor poročajo na Dunaju izhajajoče delo gradiščanskih Hrvatov „Hrvatske Novine“, je gradiščanska vlada odredila, da se za osnovne šole gradiščanskih Hrvatov natisnejo hrvatske šolske knjige. — V hrvatskem selu Kisela voda se je ustanovilo hrvatsko šolsko društvo, ki bo siromašno šolsko četo podpiralo z obleko in knjigami.

Demokratsko glasilo „Jug“ v Oslju. ki je bilo meseca novembra lani zmanjšalo svoj obseg na dve strani, je začelo sedaj izhajati zopet na štirih straneh.

Farmakološki institut v Beogradu. Kakor poročajo zagrebška „Riječ“, je naša vlada pozvala asistenta na farmakološkem institutu v Jeni dr. Arnolda Holsta v Beograd ter ga imenovala za rednega profesorja in direktorja beogradskega farmakološkega instituta.

Pod tujim jarmom. Fašisti so se sedaj, ko so požgali, uničili, ali pa se polastili že skoro vseh prosvetnih zbirališč našega naroda v zasedenem ozemlju, spravili tudi že nad ljudske knjižnice, da tako odvzamejo našemu življu še ta vir narodne izobrazbe. Tako so v Nabrežini prisilili knjižnični odbor, da je sprejel štiri fašiste v odbor. A tudi s tem se še niso zadovoljili. Zadnji občni zbor, dne 20. januarja se je moral raziti, ker je politična oblast zahtevala, naj se govori italijansko, kar pa je bilo nemogoče, ker velik del navzočih laščine ni obvladal. Preteklo nedeljo se je vršil zato izreden občni zbor, na katerem pa je orožniški narednik Scoppi kratkoma predložil

listo 6 fašistov, določenih za predsednika, podpredsednika, tajnika in odbornike in potem otvoril občni zbor, poudarjajoč, da bo knjižnica sicer še nadalje obstajala, a brez „političnega značaja“, kakor doslej. Izjavil je, da je prepričan, da bo predlagani odbor sprejet, nakar je zaključil občni zbor in določil tudi že prihodnji odborov sejo. Protesti naših ljudi proti tako nečuvnemu protizakonitemu postopanju so bili seveda brez uspeha. Scoppi in tovariši so kratkoma izjavili, da so zastopniki vlade in da se mora zgoditi, kar oni ukažejo.

Zdravstveno stanje v Ljubljani. Glasoma uradnega zdravstvenega izkaza se je v mestni občini ljubljanski v dobi od 21. do 27. januarja rodilo 22 otrok, umrlo pa je 11 moških in 17 žensk, skupaj torej 28 oseb in sicer: 6 oseb za jetiko, 5 za srčno hibo, 4 za pljučnico, 2 za rakom, 1 za življenjsko slabostjo, 1 za davico, 8 oseb vseh drugih naravnih smrtnih vzrokov, 1 pa v sled slučajne smrtne poškodbe. Na naležljivih boleznih je obolelo 8 oseb: 3 na davico, 3 na sklerotici, 1 na grižu, 1 pa na dušljivem kašlju.

Umri je v Beogradu sanitetni polkovnik dr. Roman Sondermajer, eden najboljših kirurgov v Beogradu. Pokojnik je bil rodom Poljak, a je še nad 35 let deloval v Srbiji in si pridobil velike zasluge zlasti v balkanski in svetovni vojni kot sanitetni sef.

Smrtna kosa. V Lescah je umrl g. Jean Fabiani, mag. farmacije, brat gospe Hedvike Subicove, soproge ravnatelja tehniške srednje šole v Ljubljani Ivana Subica. Truplo bo prepeljeno v Skofjo Loko, kjer bo položeno dne 1. februarja ob pol 5. uri popoldne v rodbinsko grobnico. — V Borovnici je umrla v starosti 94 let ga. Marija Gabrijev, vdova viš. oficila južne železnice. — V Štepanju vasi pri Ljubljani je umrl g. Josip Potokar, revident dohodarstvenega urada. Blag jim spomin!

Poroka. Včeraj popoldne se je poročil nar. posl. prof. Josip Reiser z gđ. Milico Virantovo. Poroka je izvršila v trnovski cerkvi župnik F. Finžgar. Odličnemu političnemu delavcu in parlamentarcu iskreno čestitamo. Mlademu paru obilo sreče!

Za brata demokrata, ki mu je pogorela hiša, je invalid in preganjan od klerikalcev, so darovali gg.: Ivan Ašič, notar v Mariboru 100 Din; A. Koder, notar v Murski Soboti 100 Din; dr. Ciernerman iz Mirne 25 Din. Dr. Zorjav je poslal denar takoj poškodovanemu. Prosi se še nadaljnjih darov na naslov dr. Zorjav, Ljubljana, Vegova ulica 2. Iskrvena hvala dosedanjim darovalcem, ki uvažujejo, da treba brate v stiski vsaj nekoliko podpreti.

Zahvala. Pred enim tednom je pogorela hiša Franca Rupnika v Gačevcu pri Logatcu; da se ogenj ni razširil in uničil še druga gospodarska poslopja, je preprečilo s svojo požrtvovalnostjo „Gasilno društvo“ iz Gor. Logatca, zakar mu izrekam najsrčnejšo zahvalo. Franc Rupnik.

„Cillier Zeitung“ pred sodiščem. „Cillier Zeitung“ je prinesla svoj čas članek, v katerem je dobila pod naslovom „Eine merkwürdige Jagdgeschichte“ laškega župana nečastnega dejanja, češ da je izdajal občinsko lovišče občine Sv. Krištof iz dobičajnosti. To vest je ponatisnila seveda tudi pokojna „Jugoslavija“. Dr. Roš je vložil proti odgovornemu uredniku „Cillier Zeitung“ tožbo zaradi pregreška zoper varnost časti. Pri razpravi dne 27. januarja je bil odgovorni urednik „Cillier Zeitung“ zaradi častikraje pri okrožnem sodišču v Celju obsojen na 500 Din globe in plačilo stroškov. Značilno je, da je zagovornik odgovornega urednika „Cillier Zeitung“ dr. Skoberne, advokat iz Celja, pri razpravi predložil ono številko „Jutra“, kjer je dr. Roš vprašal Trboveljske, če ne najde med 15 celjskimi odvetoiki Slovenca, ki bi ne bil zadostno kvalificiran za zastopanje Trboveljske. Kaj misli dr. Georg Skoberne, da si bo na ta način ohranil svojo klijentino — Trboveljske?

Težave s telefonom. Prejeli smo: Ljubljanski telefonski naročniki, kateri imajo kaj več posla s telefonom, so dan na dan vsi iz sebe, zlasti v dopoldanskih urah, ko je govorilni promet najhvalnejši. Pritožba se vrsti za pritožbo, ki je pa že grožnji podobna. Nič ne pomagajo vsi zagovori in izgovori, ki jih navaja predstojni centrala ali njegov namestnik; zato zahtevajo v svoji ogorčenosti višjo instanco, direktorja pošte in telegrafa samega, misleč, da se telefonistke jemlje po krivici v zaščito. Kako pa naj odpomore g. direktor, če se tisti ne more, ki tik za telefonistkami sedi in opazuje poslovanje vsake posamezne? Saj razumemo nevoljo in razburjenje posameznih naročnikov, ki ne dobe zveze tako hitro kakor si jo žele, toda njih pritožbe so z malimi izjemami neizrečeno pretirane. Telefonistke opravljajo svoj skrajno težaven posel s čudovito vztrajnostjo in potrpežljivostjo, da zaslužijo vse prej nego razne, komaj dostojne primke. Edini in pravi vzrok netočenemu poslovanju je zastareli aparati in sistem; s takimi aparati bi se dalo shajati za silo, če bi bilo največ 200 naročnikov in če tedaj bi ne smelo priti več nego 50 naročnikov na eno telefonistko, ne pa okrog 600 postaj po 100 na eno moč. Tega dela ne zmore brezhibno nobena, pa tudi najspretnejša telefonistka ne. Aparati pa niso samo že zastareli, ampak tudi stari, izžepani, nadomestnega materiala kakor vrvice, mikrofonov,

telefonov, žica, elektromagnetov in drugih sestavnih delov ter potrebnih pa ni. Izjavljamo odkrito, da pritožb na žalost naročnikov in telefonistk ne bo konec, dokler se ne zgradi nova centrala z avtomatičnim sistemom; ta se nam obeta in je baže že na vidiku.

Za naše izseljenke-vojake. Prejeli smo: Naši izseljenci, ki so za časa vojne aktivno služili v ameriški vojski in ki so bili zavarovani pri vladi severoameriških Zedinjenih držav, pa so kasneje opustili redno plačevanje zavarovalnih premij, se opozarjajo, da morejo vsi — razen trajno nesposobnih — obnoviti svoje zavarovanje in sicer pod nastopnimi pogoji: Oni, ki so zdravi, da plačajo samo dve mesečni premiji (ne da bi morali plačati zastalnih premij); oni ki so v sled posledice vojne slabega zdravja, da plačajo vse zastale premije z obrestmi. Za natančnejša pojasnila se lahko obrnejo pisмено na Generalni izseljenški komisariat v Zagrebu, Kamenita ulica št. 15. Navede naj se točni naslov, odnosno redne vojaške številke (Serial Number) ter številka zavarovalne police. Interesenti pa se tudi lahko obrnejo neposredno na U. S. Veteran's Bureau, Washington, D. C. s pisomom naslednje vsebine: „Please send me information about reinstatement of my insurance. Serial Number (številka); police of ins (številka); address tochi naslov). (Prosim pošljite mi navodila glede obnove mojega zavarovanja. Vojška številka, številka zavarovalne police, naslov).

Društvo stanovanjskih najemnikov v Hrastniku je imelo dne 28. januarja ob 5. uri zvečer sestanek v gostilni Bantani, ki je bil zelo dobro obiskan. Vpisalo se je 25 novih članov. Začasno tajništvo je prevzel g. Strehar, ki sprejema tudi nove člane.

Čevlji domačih tovarn Peter Kozina & Ko. z znamko „Peko“ so najboljši in najcenejši. Zahtevajte jih povsod. Glavna zaloga na drobno in debelo Ljubljana, Breg št. 20 in Aleksandrova cesta št. 1.

Koncert. Danes in redno vsako sredo, soboto in nedeljo koncert salonskega orkestra v kavarni „Tratnik“ v Ljubljani, Sv. Petra cesta. Začetek ob pol 23. do pol 1. ure ponoči.

Lažnjivi inženjer. Pred dvema letoma je bil pri beograjski gradbeni direkciji nastavljen kot inženjer neki Milorad Gjorgjevič-Turek, ki je predložil tudi svojo inženjersko diplomu. Nikomur se ni niti sanjalo, da bi bila mogoča tu kaka sleparija. Inženjer Turek je postajal zato vedno bolj predrzen in je končno zahteval, da dobi boljše mesto, sicer zapusti službo. In res je bil kmalu premeščen v ministrstvo za javna dela, kar pa je postalo zanj usodepolno. V ministrstvu mu je bilo namreč dodeljeno delo, ki je more opravljati samo inženjerstovskovnjak z veliko prakso. Turek je sploščka hlinil bolezen in izostajal iz službe, ko pa je končno vendarle moral nastopiti, so ga razkrinkali in dognali, da je inženjersko diplomu kratkoma ponaredil. Seveda je bil takoj odpuščen iz službe in je bila uvedena proti njemu tudi kazenska preiskava zaradi sleparije.

Uboj v Laznici pri Limbušu. V ponedeljek zvečer je popivalo več fantov iz Bistrice in Limbuša v gostilni Rotner v Laznici pri Limbušu. Okrog 21. ure pa so se bistrski in limbuški fantje spili in zapustili gostilno ter nadaljevali prepir na cesti, kjer so se začeli pretepati. Med pretepotom je dobil Anton Kokol, delavec iz Limbuša s kolo udarec po glavi. Udarec v prvem trenutku ni izgledal nevaren. Tovariši so ga spremili domov v Limbuš, kjer je v torek s jutraj umrl.

Čuden slučaj žrtve alkohola. Dne 19. januarja se je vračal proti večeru Ignac Subl v vinjenem stanju od nekega posestnika v Velunji, občina Skala na svoj približno trideset ure oddaljeni dom. Med potom je šel na stran. Ker so bile hlače mokre, mu jih je slekel neki mlajši domačin ter ga hotel vzeti s seboj, a zastojni Kleče ob cesti sta ga našla nadalje dva dirvarja ter ga pozvala naj gre z njima. Zavrnil ju je osorno. Drugo jutro so pa našli pijanca mrtvega. Izključeno je seveda vsako nasilje.

Granata razmesarila dečka. Po Makedoniji in Stari Srbiji leže še vedno raztresene na poljih bombe in granate iz svetovne vojne. Te dni je 10letni deček Ahmet Mehmedović našel zarjavelo granato. Iz otroške radovednosti jo je vrgel na ogenj, da vidi, kaj se bo zgodilo. Granata je seveda eksplodirala in dečka razmesarila.

Parna žaga v plamenu. Iz Dobrne pri Celju poročajo, da je prošle sredo izbruhnil požar v novograjski parni žagi. Dobrnska požarna bramba je v najkrajšem času prihitela na pomoč ter se ji je posrečilo, odvrniti večmilijonsko škodo.

Ti nearečni pretepi. Ni je skoro nedelje ali praznika, da se ne bi gorenjski fantje v znamenju alkohola pretepati med seboj. Tako so se v nedeljo zopet stekli v Ribnem in je posestnikov sin Josip Mencinger sunil z nožem v trebuh Jakoba Gracija iz Ribnega pri Radovljici. — Enako je bil zaboden z nožem v trebuh Anton Jerman, delavec iz Morav pri Kamniku. Zabolal ga je v neki gostilni posestnikov sin Ignacij Brodar iz Dol. Oba poškodovanca imata smrtonosne poškodbe.

Boj s lovskimi tatovi. Dvorni lovec Valentin Hodnik je zasačil v dvornem lovu na Gorenjskem lovsko tatovo, brata Josipa in Janeza Sesta iz Studova pri Radovljici. Ko ju je poklical na odgovor in ju pozval, naj mu izroči orožje, sta ga divja lovec zgrabila, pretepla in vrgla s tako silo ob tla, da si je Hodnik zlomil levo nogo. Brata Sesta čaka seveda še primerno plačilo.

Gospodarsivo

RAPIDNO NAZADOVANJE NEMŠKE MARKE.

Tekom prošlega leta je padla mednarodna vrednost nemške marke za skoro 98%, kar je razvidno n. pr. iz curiških tečajev devize Berlin, ki je notirala v početku januarja 1922. okoli 2.8, a koncem decembra 1922. le še 0.07. Katastrofa nemške valute pa se je po novem letu še nadaljevala.

Izjavljen sporazum v reparacijskem vprašanju in francoska zasedba Porurja sta menda omajala zadnje zaupanje v marko. Mnogo se je že lani pisalo o katastrofi marke, o smrtnem boju marke in podobno, vendar pa taki in podobni izrazi niso bili nikdar primernejši kakor v prošlem tednu. Takega katastrofalnega naraščanja tečajev efektov in tujih deviz na berlinski borzi kakor prošli teden, še ni bilo.

Zasedba Porurja z velikimi premogovniki se v nemškem gospodarskem življenju vedno bolj obeta. Nemški industriji in trgovini je primanjkuje premoaga. To bo povzročalo uvoz inozemskega, predvsem angleškega premoga in povečalo potrebo tujih plačilnih sredstev. Vrh tega bo zaradi stalnega padanja marke sploh težko dobiti iz inozemstva premog, ki bo za Nemčijo predrag. Zato ni izključeno, da bodo začela nemška podjetja v večji meri omejevati obrate. Zmanjšanje produkcije in z njim zmanjšanje izvoza pa bo ponovni udarec na marko.

Upanje v sanacijo nemških financ z vsakim dnem bolj blede. Na stabilizacijo marke ne misli nihče več. Zato bo moral teči stroj za tiskanje bankovcev skoro že po ruskom vzgledu. Vsak posestnik mark, ki seveda ne mara čakat, da mu stalno razvrednotenje nemške valute zmanjša prihranek njegovega dela, se je podal na beg pred marko in kupuje stvarne vrednosti, včasih tudi brez pomisleka, kar mu pride pod roko. Iz tega se da razlagati tudi velik skok efektov kurzov na berlinski borzi.

Rapidno padanje nemške denarne vrednosti je povzročilo pravo anarhijo v cenah. Cene naraščajo dnevno za ogromne odstotke, saj so se tečajji tujih vrednosti na berlinski borzi tekom kratkega časa izza zasedbe Porurja potrojili. Tekom januarja je padla na curiški borzi deviza Berlin od 0.0725 dne 2. t. m. na 0.02 dne 27. t. m., torej v 25 dneh za okoli 73%. Pri takih razmerah se bliža marka s hitrimi koraki ruskemu rublju in bo na svoji rakovi poti pustila zadaj še avstrijsko krono, katera kaže pri sedanjem slabljenju vseh slabih valut precejšnjo odpornost.

Kakšen bo izhod iz te nemške valutne katastrofe? Francija kaže vztrajno nepopustljivost, na drugi strani pa je podobno, da tudi Nemčija sama deloma pospešuje razvrednotenje svoje valute, da bi se za vsako ceno izognila plačevanju vojne odškodnine. Tako vsaj trdi francosko časopisje. Vendar ni lahko verjetno, da država namenoma rine v propast, da bi s tem škodovala tudi svojemu sovražniku, čeprav je sicer sovražno proti Francozom v Nemčiji brezmejno. Bojotk francoskega blaga v Nemčiji, kakor kaže, ne vpliva mnogo na francosko nespravljenost, ki je končno razumljiva; saj je škoda, povzročena v svetovni vojni od Nemcev na francoskem ozemlju, ogromna. Pri teh napetih razmerah je tudi vedno manjša možnost zunanjeja posojila, brez katerega se Nemčija sedaj ne more postaviti na noge.

TRŽNA POROČILA.

Zagrebski žitni trg (29. t. m.). Poslovno baška odnosno vojvodinska postaja notirajo: pšenca 475 — 487.50, koruza žolta nova 237.50 — 245, rž 362.50 — 375, ječmen za pivovarne 312.50 — 337.50, za krmo 300 — 310, oves 290 — 305, fižol pisani 375, beli 370 — 380; pšenična moka „0“ 745 — 755, „2“ 715 — 725, „4“ 680 — 690, za krmo 250 — 275.

Vremensko poročilo

Ljubljana, 30. januarja 1923.

Ljubljana 306 m nad morjem.

Kraj opazovanja	ob	Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblakno 0—10	Padavine mm
Ljubljana	7.	763.3	-1.7	sev. zap.	več obl.	—
Ljubljana	14.	760.7	-7.0	jug. vzh.	del. obl.	—
Ljubljana	21.	765.8	8.3	sev. vzh.	—	—
Zagreb	7.	761.9	-1.0	zapad	oblačno	—
Beograd	7.	760.7	-1.0	—	megla	—
Unaj	7.	757.5	4.0	—	del	—
Praga	7.	759.5	0.0	vzhod	sneg	1.0
inost.	7.	764.5	-1.0	brezvetra	oblačno	2.0

V Ljubljani: barometer višji temper. visoka. Solnce vzhaja ob 7.27, zahaja ob 17.01

Podpisano ravnateljstvo naznanja, da je njega zvesti uslužbenec, gospod

Jožef Potokar
preglednik

143

dne 29. t. m. preminul.

Pogreb se vrši v sredo, dne 31. t. m. ob pol peti uri iz Štepanje vasi (Kodeljevo) na pokopališče k Božjemu grobu.

V LJUBLJANI, dne 30. januarja 1923.

Ravnateljstvo mestnega dohodarstvenega urada.

„Krvavi kardinal“ Zgodovinski roman

Toda vrata... vrata so zares zunaj zaprta. Solidna vrata. Zatvorjena in zapahnjena so, kakor v tistem času vrata vseh večjih in solidnejših zgradb, zaklenjena tako, da se je za takimi vrati vsak čas mogla braniti manjša četica ali četudi le poedinec proti napadom večje čete... Tencavel razgleda vrata in zatvor, potem pa ne izgublja časa, marveč se odpravi po palači, da jo preišče in najde drugje izhod. Toda izhoda ni, iz pritličja ni mogoče pristopiti v prvo nadstropje, ker je tudi tukaj vsak dohod skrbno zatvorjen, in mehanizmo se Tencavel vrne k zaklenjenim vratom.

«Pa kaj je hudič zaklenil ta vrata za nami?» zamrmra.

«Da, hudič!» se odzove Corignan in se prekrizja, ter doda v svoji latinščini: «Ostium clausit diabolus».

«Hudič naj nosi tvojo latinščino», renči Rascasse in se obrne k Tencavelu: «Jaz pa mislim, monsieur».

«Kaj vraga govedaš o monsieuru?» zarohni nanj Tencavel nestrpo. «Kaj misliš, da sem takšen lopov, kakor tvoj kardinal?»

«Ojoj,» si misli Rascasse ves presenečen, «kdo neki je ta junak, ki noče, da ga nazivljamo z visokim naslovom monsijora?»

In ta skromnost ga še bolj preseneča, kakor prej Tencavelova velikodušnost.

Da, zares, kdo je bil zaprl vrata? V trenutku, ko je Tencavel svoja jetnika gnil tja proti salonu, stopili so iz ulice des Quatre Fils trije možakarji skozi glavna vhodna vrata v Gviško palačo. Eden njih je nosil šop ključev v roki. Obleden je bil v livree Gviških in poln spoštovanja je korakal za prvima dvema, ki sta očitno plemiča. Ta dva korakata umerjeno, govorita s tihim glasom, kakor da nočeta, da bi ju kdo slišal; vsi trije stopijo skozi vrata, ki jih je že Tencavel našel odprta, in eden pravi onemu tretjemu, ki prenaša ključe:

«Bourgogne, ali ste dobro pregledali notranjost palače?»

«Od vrha do kleti, gospod,» odvrne vprašani in se prikloni. «Nič drugega ni več treba, ko da zatvorimo še ta vrata tukaj, pa smo gotovi, da ne bo nocoj nikogar, ki bi motil visoke gospode, ki bodo gostje mojega presvetlega gospodarja.»

S temi besedami zaklene Bourgogne vrata, polagoma in dostojanstveno,

no, kakor da prenaša kakšne svete relikvije.

«Evo ključ,» pravi sedaj in se zopet prikloni pred svojim gospodarjem, «nič drugega ne preostane, kakor da gospod vojvoda in gospod grof odobrita moje dispozicije ali pa da mi blagovolita drugače ukazati. V častni dvorani so naslonjači razpostavljeni v najlepšem redu... V sosednji sobi sem pripravil dovolj dobro obloženo mizo za slučaj, da se pri presvetlih gospodih gostih pojavijo znaki teka ali žeje... Žal mi je, če pomislim, da se bo gospoda v tem slučaju morala sama postrežiti in z lastnimi rokami, ker je zabranjen služinčadi pristop... Če bi vsaj jaz smel ostati tukaj do jutri, da strežem...»

Te besede je čestiti Bourgogne izrekel z nekakšno dostojanstveno ali svečeniško resnobo, pomešano z nekakšnim obžalovanjem, toda brez začudenja. Na to se prikloni, ne da bi čakal na odgovor, in se polagoma umakne, ne da bi svojima gospodarjema pokazal hrbet.

Oba plemiča pa še marširata okrog palače in skozi vrt, da se prepričata, ali je res vse povsem zapuščeno in varno, toda njuno pregledovanje je površno, brez točnosti in sega samo v neposredno bližino palače. Zato ne zapazita sledov okrog vrtnih vrat...

Kmalu nato stopita zopet na ulico des Quatre Fils in izgineta.

Eden njiju je kazal kakšnih dvaintrideset let, bil je živahnih kretenj, na čelu sledove skrbi in nekakšnih velikih tajnih težej. Brado ima pristrizeno na način Henrika IV. in je na ta način temu velikemu kralju mnogo bolj sličen kakor vladajoči kralj Ludvik XIII. in tudi mnogo bolj sličen kakor kraljev brat, monsieur Gaston d'Anjou. Naš plemič je tudi zares brat obeh, sin Henrika IV. in Gabrijele d'Estrees. Je kavalir najvišjih redov, guverner v Bretanji in nosi naslov in ime Cezarja Bourbonškega, vojvoda Vendome.

Drugi je še mlajši ima kakšnih šestindvajset let, je zelo eleganten v svoji obleki in svojih kretnjah, ima posebno lepe oči z dolgimi trepalnicami, na licu pa izraz neke mladniške ožornosti... Ime in naslov stamu: Henrik de Talleyrand, vojvoda Chalais.

«I, pa naj!» zaključi Tencavel. «Torej smo zaprti. Ne preostane nam tedaj nič drugega, ko da čakamo, da nam odpro. Če ne pridejo prej do čez štirinajst dni in če dotlej ne najdemo sredstva, s katerimi razbijemo ta vrata in si jih odpremo, bomo pač gladu umrli. Stvar je zelo enostavna.»

Ta enostavnost pa pretrese našega Rascassa, ki je zelo več dedec. Tu di Corignan tu premissijevanje ne vzbuja najbolj gorečih občutkov.

Tencavel pa koraka po večji gor in dol in razmišlja, kje bi se našlo sredstvo za pobeg iz te mišje pasti, ne da bi kdo vedel zanj. Kajti zanj vprašanje ni toliko v tehnični strani pobega, v tem, kako se najboljšo izmuzne iz kakšne višje line ali iz okna, marveč v tem, kako se izmuzne odtod, ne da bi ga zapazili razni voluni in stražarji, ki uredljivo pazijo na palačo in čakajo nani.

«Gotovo je,» tako si misli, «da so stražniki za menoj udrli na vrt in videli, da sem se spravil semkaj. Oni so torej tudi najbrže zaprli vrata in palača je sedaj obdana od vseh strani. Treba je torej, da počakam na noč.»

Tako se odloči, potem pa se spravi v kot, kjer je dolga hrastova klopa. Nanjo sede, se nasloni na zid in zapre oči, da se nekoliko odpočije.

«Kaj delate, gospod?» vsklikneta oba njegova policaja, voluna in varovanja. «Ali... ste obupali? Ali ne boste iskali izhoda?»

«Obupal!» odgovori z grobnim glasom Tencavel. «Saj vidita, da ni nikakršne možnosti. Pripravljam se na smrt. Pojdita in storita tudi vidva tako.»

Članom Slovenskega lovskega društva!

Prejeli smo: Tradicionalno je, da se vrši, kadar imamo lovski ples, ta dan tudi redni občni zbor našega društva. Tudi letos je odbor določil občni zbor za Svečnico, razglasil to v časopisu in izposloval za udeležence občnega zbora polovično vožnjo na železnici. Sedaj pa je odbor naenkrat tri dni pred občnim zborom dobil pomisleke, če se ne more vršiti občni zbor na Svečnico, češ da ni bil razglašen 14 dni prej v «Lovcu», kateri da ni mogel do danes iziti vsled tehničnih težkoč. Tako razglašajo odbor, da se občni zbor vrši šele dne 23. marca, to je zadnje nedeljo, ko je sploh mogoče, ker se mora občni zbor sklicati po pravilih do 1. aprila. Obenem pošilja predsednik tovarišem dopise z datumom od istega dne, naj se gotovo udeležijo občnega zbora na Svečnico, ali pošljejo njemu preblastila. Nejasno je torej, če je preklic občnega zbora po odboru resno mišljen, ali ne.

Sploh ima stvar drugo ozadje. Dosedanji odbor je začutil, da je zapihal v društvu drug, nekaterim odbornikom ne posebno prijeten veter. Več dosedanjih odbornikov je odklonilo odborniška mesta na listi sedanjega odbora. Da zadobi časa za izvršitev svojih namer, noče del starega odbora, da bi se občni zbor vršil na Svečnico. To je poseben udarec za člane iz dežele, ki pridejo na ples in bi se obenem udeležili občnega zbora ter ne imeli stroškov z dvakratno potjo v Ljubljano. Znano nam je, da «Lovcu» dosejati ni izšel vsled tega, ker se ni rokopolov v tiskarni, ne pa vsled tehniških težkoč. Tudi pred 11 dnevi je odbor vedel, da ni izšel «Lovec» in bi bil moral že tedaj preklicati občni zbor, če je že tako tankovestno glede pravil. Sploh je gozdnost odbora, da poskrbi, da «Lovec» žide pravočasno pred občnim zborom, kakor je bilo dosedaj vedno. S takim postopanjem se ne strinjamo in se vrši kljub odborovemu preklicu zborovanje nepreklicno na Svečnico ob 3 uri popoldne v Narodnem domu. Udeležite se ga zanesljivo vsi, katerim je do procvita društva.

Odborniki in člani, ki se ne strinjajo s preklicem občnega zbora.

Domače dobrodoče podjetje

rabl za spopolnitev svojega obrata večjo vsoto.
Obrestovanje je visoko.
garancija prvovredna.
Zasebniki, ki razpolagajo z večjo vsoto, naj stavijo ponudbe pod «Visoke obresti» na upravo «Jutra».

Kdor hoče kaj prodati
Kdor hoče kaj kupiti
Kdor išče službe itd.
— inseriraj v „Jutru“

Pletenine
kakor jopice, zimsko perilo,
nogavice, rokavice v veliki
izberi pri
N. Sinkovic nasl. R. Soss
Ljubljana, Mestni trg šte. 19.

Slovenci!
V Beogradu posetite slovensko
restavracijo
„TRIGLAV“
na Zelenem vencu.
Domača slovenska kuhinja!
Sol dna postrežba.

Amerikanski
in angleški
Singer šivalni stroji.
Singer igle in nadomestni deli. Singer ožje, sukanec, svilu itd.
Lasina mehanična delavnica. — Prodaja na obroke.
Singer šivalni stroji Bourne & Co., New-York
Centrala za SHS: Zagreb, Marulićeva ulica broj 5.
Podružnice: Ljubljana, Šelenburgova ulica 3,
Maribor, Zagreb, Karlovac, Varaždin, Osijek, Vinkovci, Bjelovar in Drod na Savi,
Subotica, Novi Sad, Sarajevo, Mostar, Banjaluka, Tuzla, Dubrovnik, Podgorica,
Beograd, Kruševac, Niš, Skoplje, Velea, Bitolj, Kragujevac, Zaječar in Stip.
140 Zastopništva v vseh večjih mestih.

Izjava.
Izjavljam, da sem v «Poslanem» z dne 7. januarja 1921 dolžil g. Karara tudi denuncijantstva na podlagi napačne informacije, oziroma tolmačenja drugih dokazanih dejstev.
Murska Sobota, 26. januarja 1923.
Franjo Čuček.

Hiša
s trgovino in gostilno, gospodarska poslopja, sedem orlov travnikov in njiv, v prometnem kraju z obširno okolico, brez konkurence, priprava za skladišče manufakturnega blaga, v mariborski okolici, se zaradi družinskih razmer takoj proda. Naslov v podružnici «Jutra» v Mariboru.

Izredna prilika!
Za neko dobro vpeljano trgovino z mešanim blagom na deželi
se išče družabnik ali družabnica s kapitalom približno Din 50.000.—.
Za levo trgovino ter lesno industrijo na deželi z večmilijonskim prometom, družabnik s kapitalom se išče Din 200.000.—.
Sodelovanje pogoj. Za obe podjetji skupaj se sprejmejo tudi člani ene same družine.
131 Ponudbe pod «Agilna strokovnaška moč» na anončno družbo Aloma Company, Ljubljana, Kongresni trg 3.

Sukno
za promenadne in športne obleke
v bogati izbiri
A. & E. Skabernič Ljubljana
Mestni trg 10

BERSON
GUMENE PETE IN
GUMENE POTPLATE
ceneje in trajnije so kakor usnenci!
Najbolje varstvo proti viagi i mraza!

Mali oglasi
stanova do 20 besedi Din. 5.—, restit. dodatnih 8 besedi 1 Din. — Trgovski oglasi, doplačila, ne presegajo 20 besedi 5 Din., restit. dodatnih 8 besedi 2 Din. — Ploče so razdeljene v enotnosti. Na vprašanje se odgovorja le, ako je vprašanje priloženo znatno se odgovor.

Službe
Absolvent 397
dvor., trg. šol., išče prakse v večji trgovini z mešanim blagom v mestu ali na deželi. Pri hrani in stanovanju se na plačilo v začetku ne reflektira. Ponu na upravo «Jutra» pod «Pomočnik 397».

Zidarski polir
išče službo, z večletno prakso v betonskih, železobetonskih kakor v visokih zgradbah. Cenene ponudbe je vposlati upravnistvu «Jutra» pod «Pomočnik 398».

Blagajničarka 385a
za trgovino z mešanim blagom na deželi se takoj sprejme. Prednost imajo, katere znajo šivati. Ponudbe pod «Zanesljiva 385» na upravo «Jutra».

Kot tehnični uradnik
želim vstopiti v stavbeno pod etio. Cenjene ponudbe na upravo «Jutra» pod «Tehnik 391».

Pisarniška moč 377
se išče za takojšnji nastop. Gosp. dje ali gospodine, perfektni v slovenščini in nemščini, zmogni stenografske in strojepisne naj prinesejo svojo spravevalo in se oglase na bno v tovarni za kje v Ljubljani.

Nepremičnosti
Enodružniško hišo
v Ljubljani ali pa v okolici se kupi. Cenjene ponudbe pod «Dobro plačnik 332» na upravo «Jutra».

Prodaja se hiša in hlev,
velike kleti, krasen vinograd, blizu mesta Krapine, zasigurana gostilniška koncesija, pet minut od letovišča, na zelo prometnem kraju. Cena 520.000 K. Ponudbe naj se pošljejo lastniku v Krapini št. 39.

Majhno poselstvo
prodam, eno uro odaljeno od kolodvora Dobropolje, na glavni cesti proti Strugam. Vprašati pri posestniku Ivanu Atko v Podgori, pošta Videm Dobropolje.

Stanovanje v Mariboru.
obstoječe iz sobe in kuhinje dobi, kdor kupi skoraj novo opravilo. Ponudbe na podružnico «Jutra» v Mariboru pod «Uprava».

Stanovanje
Sameo, 395
33 let star, delavec in mali posestnik, srednje po-tave,

Vizgalna vrstica
(Znanoschour) najceneje pri trški J. Račborsk, Smarino pri Liti.

mirnega in dobrega obnašanja želi dopisovanja z go-podično primerne stanosti ali vidova brez otrok v svrhu ženitve, če mogoče z neoliko premoženja. Prednost je po-trust in pridne roke. Naslov «K.J.», poštnoležba Trbovlje II.

Zenitna ponudba.
30 leten, inteligen in soliden gospod, priprazen z naj-no ti isče znanja s samostojno gospodstvo (mlada vidva ali točen ž-n na ni izključena). Predloženo postranska stvar, slovensko in nemško govoreče imao pre nost. Neanonimne dopise pod «Bl ž» se spom-lad 370⁴ Ljubljana I, po tno ležeče.

Gospod, 372
bančen in trgovsko usposoben, sedaj uradnik išče znanja z gospodino ali trgovko v svrhu ženitve. Ponudbe pod «Trgovina 372» na upravnistvo «Jutra».

Razno
Porodim vroči znesek na novo hišo z vrtom proti vkaj bi in dobro stanovanje v hiši, kjer bodi Slovenija. Pocetna pisma pod «Strogo zaupno» na upravo «Jutra».

Vizgalna vrstica
(Znanoschour) najceneje pri trški J. Račborsk, Smarino pri Liti.

Zahvala.

Za vse dokaze sočustvovanja o priliki smrti nepozabno naše soproge, matere, stare mamice in tašče, gospe

Marije Krmpotić

izražano tem póttem našo globoko zahvalnost.
Zahvaljujemo se vsim, ki so pokojnico spremljali na zadnjo pot, posebno pa družinam gospoda Josipa Župančiča in Frana Lukiča za njihovo ljubezen, dokazano v težki uri, ki nam ostane v trajnem, hvaležnem spominu.
Ne moremo pozabiti požrtvovalnosti gospoda profesorja dr. Zalokarja, ki je kot zdravnik in prijatelj storil vse mogoče, da očuva našo drago pokojnico neizprosne usode, za kar se mu najtopleje zahvaljujemo.

Družine: Krmpotić, Vesel, Radikon, Žlogar, Kofou,

Cie. Gle. Transatlantique
Francoska linija
Havre-New York
Najkrajša linija, samo
6 dni čez morje.
Glavno zastopništvo:
Slavenska banka, d. d. v Zagrebu.
Vozno listke in tovarnjana poljani in drje
zastopnik Ivan Kraker
Ljubljana, Kolod. orska ulica 41.